

תכנית עתידים "צוערים לשלטון המקומי" (695) - שנתון תשפ"ב

מבנה הלימודים

רשימת הקורסים

תנאי מעבר משנה לשנה

תקצירי קורסים

כלכלה עבור השלטון המקומי

ניהול ומדיניות ציבורית

תכנון עירוני ומדיניות ציבורית

מדיניות כלכלית וחברתית

העיר בעידן הדיגיטלי, אי שוויון וחדשנות בשלטון המקומי

ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי

סמינר בקיימות

מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי

ניהול מערכות מוניציפליות

אתיקה ואחריות ציבורית במגזר הציבורי

התנהגות תושבים ושיווק שירותים ציבוריים

תכנית עתידים "צוערים לשלטון המקומי" (695)- שנתון תשפ"ב

תכנית לימודים תלת שנתית- עתידים (במסגרת המחלקה לניהול ומדיניות ציבורית)

מרכזת המחלקה: ליאל שלו

רכזת לענייני סטודנטים: רות נימן

מתאמת אקדמית של התוכנית: ד"ר פני יובל

טלפון המזכירות: 08 - 6472251

פקס: 08-6472816

דואר אלקטרוני: fom.ppmc@bgu.ac.il

כתובת אתר המחלקה באינטרנט: <http://in.bgu.ac.il/fom/PublicDep/Pages/HatidimCadets.aspx>

תוכנית עתידים "צוערים לשלטון המקומי" הינה יוזמה משותפת של מנהל השלטון המקומי במשרד הפנים ועמותת "ידידי עתידים". התוכנית פועלת במחלקה לניהול ומדיניות ציבורית, בפקולטה לניהול באוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

התוכנית פועלת לשיפור פני המגזר המוניציפאלי בישראל באמצעות טיפוח והכשרה של קבוצת מנהיגות לניהול מקצועי בתחומים המוניציפאליים. התוכנית מיועדת לצעירים ולצעירות מוכשרים, בעלי מוטיבציה להשפיע, המבקשים לשלב מצוינות אקדמית ומצוינות חברתית במטרה להוביל לשיפור איכות השלטון המוניציפאלי במדינת ישראל ולהקטנת פערים חברתיים וכלכליים בין קהילות מקומיות מגוונות ובין רשויות מקומיות בפריפריה ובמרכז.

במסגרת הכשרה זו הצוערים ילמדו תואר ראשון בניהול או במגוון מחלקות נוספות במדעי הרוח והחברה (כלכלה, גיאוגרפיה, ממשל ופוליטיקה, ניהול וחינוך) לצד חטיבה ייעודית במחלקה לניהול ומדיניות ציבורית. בוגרי התוכנית ייהנו מיתרון יחסי בהשתלבות בצמתי השפעה של השירות הציבורי כתוצאה מהשילוב הייחודי שהתוכנית מציעה בין תואר ראשון (בניהול או במדעי החברה) יחד עם חטיבה דיסציפלינארית בניהול ומדיניות ציבורית ולצד ידע נרחב תיאורטי ויישומי המתקבל בהכשרה החוץ אקדמית.

מבנה הלימודים:

סוג הקורס	מספר קורסים	נק"ז
קורסי חובה	8	24.5
סמינר	1	3.5
סה"כ נק"ז: 28		

רשימת הקורסים:

שנה א'	מספר קורס	נק"ז	שעות הוראה	תרגול
כלכלה עבור השלטון המקומי		3.5	3	שעה
ניהול ומדיניות ציבורית	695-1-0021	3	3	אין
העיר בעידן הדיגיטלי, אי שוויון וחדשנות בשלטון המקומי	69510027	2	2	אין
אתיקה ואחריות ציבורית במגזר הציבורי	69510028	2	2	אין
ניהול מערכות מוניציפליות	קורס חדש	3	3	אין
התנהגות תושבים ושיווק שירותים ציבוריים (סדנא)	קורס חדש	1	1	אין
שנה ב'				
מדיניות כלכלית וחברתית	695-1-0004	3	3	אין
ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי	695-1-0009	2	2	אין
תכנון עירוני ומדיניות ציבורית	69510020	2	2	אין
שנה ג'				
סמינר בקיימות	695-1-0008	3.5	3	1
מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי	695-1-0026	3	3	אין
סה"כ נק"ז 28				

תנאי מעבר משנה לשנה:

עמידה בתנאי המעבר של כל הקורסים הרשומים באותה שנה.
עמידה בתנאי מעבר של תכניות הלימודים אליהן רשום הסטודנט

תקצירי קורסים:

כלכלה עבור השלטון המקומי

כלכלה היא חקר השימוש במשאבים מוגבלים על מנת לספק את צרכיה הבלתי מוגבלים של האנושות. במיקרו כלכלה, אנחנו לומדים כיצד מתבצעת הקצאת משאבים אלו במערכת השווקים.

במערכת זו, נכיר את הפעולות ואת האינטראקציות של שלושת הסוכנים הכלכליים: (1) הצרכנים, (2) החברות (3) הממשלה.

במסגרת הקורס, הסטודנטים יכירו מודלים בסיסיים בדבר התנהגותם של שלושת הסוכנים הכלכליים. באמצעות מודלים אלה, ננתח את התוצאות המתקבלות כאשר מתקיימת אינטראקציה בין סוכנים אלה בשוק.

בנוסף, אנו גם נבחן מעבר לניתוחן של יחידות בודדות, כיצד כלכלנים מנתחים את המשק הכלכלי. תחום זה בכלכלה נקרא מאקרו כלכלה. אנו נמצא כי מה שמצליח עבור שווקים בודדים אינו בהכרח מתורגם לתוצאות דומות בראיה משקית.

בהכרת תחומי המיקרו והמאקרו כלכלה, ניתן יהיה להבין את הסוגיות הכלכליות המורכבות ואת הבעיות בפניהן עומדת החברה המודרנית.

לבסוף, נפעל להבין את דינמיקת היחסים הכלכליים שבין השלטון המרכזי לשלטון המקומי ואת השפעתם על תפקודו של השלטון המקומי ובהתאם, על חיי היום יום של תושבים המשתייכים לקהילות מגוונות.

ניהול ומדיניות ציבורית

הקורס נועד להקנות ידע מגוון לניתוח והבנה של האופן בו פועל המנהל הציבורי על מורכבותו הרבה. במטרה להקנות ידע תיאורטי, לרכוש כלי ניתוח ולהשיג מיומנויות מעשיות להבנה מעמיקה של מערכות המגזר הציבורי בעולם ובארץ, הקורס יבחן שלושה יסודות ליבה של הניהול והמדיניות הציבורית. תחילה, יידונו התשתיות הערכיות עליהן נשענות מערכות ציבוריות במדינות דמוקרטיות. על בסיס דיון זה נבחן את תהליך ההתפתחות של פרדיגמות ניהול ייחודיות למגזר הציבורי ונדון בתפקיד אותו ראוי שימלא המנהל במגזר הציבורי. לבסוף, נעסוק בתהליכי קביעת מדיניות ציבורית, ניתוח והערכה של תהליכים אלה. שלושת הנדבכים הללו יידונו ביסודיות תוך שימת דגש על מערכת השלטון המוניציפלי כזירת התרחשות ייחודית בקרב מוסדות המגזר הציבורי.

תכנון עירוני ומדיניות ציבורית

התכנון העירוני הוא אחד מתחומי המדיניות הציבורית ואחד מתחומי העיסוק המרכזיים של השלטון המקומי – תחום שיש לו השפעה רבה על הכלכלה, החברה והסביבה בה אנו חיים. מטרת הקורס לדון בתפיסות התכנוניות המשתנות מאז תחילת המאה העשרים, על רקע תמורות טכנולוגיות, כלכליות ופוליטיות המסבירות אותן ולהתייחס להשפעת מאזני הכוח בין נבחרי הציבור למתכננים בבירוקרטיה הציבורית ובין שלטון מרכזי לשלטון מקומי, על עיצוב מדיניות התכנון.

הקורס פותח בדיון בדינמיקה עירונית ומטרופולינית, שמהווה רקע להתפתחות תפיסות תכנוניות, ובמבוא קצר לתכנון עירוני ואזורי. חלקו השני והעיקרי של הקורס עוסק בהתפתחות המחשבה התכנונית ברמה המטרופולינית

/ האזורית / העירונית מאז ראשית המאה ה-20 ובדילמות עכשוויות בתכנון ערים ברמה המטרופולינית בעולם ובישראל. נדונות שלוש תקופות בהתפתחות תפיסות בתכנון עירוני ומטרופוליני: (1) המחצית הראשונה של המאה ה-20 (אנשי החזון מאבנעזר הוורד לפרנק לויד-רייט ולה קורבוזיה); (2) העשורים שאחרי מלחמת העולם השנייה (עליית התכנון הרציונלי הכוללני ומדינת הרווחה); (3) שנות ה-80 ואילך (גלובליזציה ותחרות בין-מטרופולינית / תכנון "נאו-ליברלי, צמיחה חכמה / בת קיימא, עירוניות חדשה). הדיון בתקופה השלישית יתייחס לדפוסים מתפתחים של שיתוף פעולה בין רשויות מקומיות ולכלים לפיתוח מקומי כמו מטלות יזם ושותפויות ציבוריות פרטיות.

מדיניות כלכלית וחברתית

הכלכלה הישראלית הגיעה לרמת פיתוח כלכלי מהגבוהים בעולם. הישג זה הינו יוצא דופן במיוחד לאור כך שמדינת ישראל היא צעירה יחסית, נטל הביטחון בה גבוה יחסית ואין בה כמעט משאבים טבעיים. אולם, לצד ההתפתחות הכלכלית התפתחו בישראל גם פערים גדולים בחלוקת ההכנסות המעלים שאלות לגבי תפקידה של המדיניות החברתית. תהליכים אלה והדילמות הקשורות בהם ינותחו במהלך הקורס תוך בחינת המדיניות שננקטה ותפקידה בהתפתחות הכלכלית במהלך השנים ותוך שימוש בתיאוריות כלכליות מקובלות. הקורס יאפשר לתלמידים את האינטראקציות בין כלכלה לחברה.

העיר בעידן הדיגיטלי, אי שוויון וחדשנות בשלטון המקומי

מטרת הקורס הינה חשיפה לתיאוריות ולכלים שמציעה הספרות הענפה בתחום העיר בעידן הדיגיטלי ("העיר החכמה"), אי השוויון והחדשנות בשלטון המקומי. במהלך הקורס נדון באפקטיביות השימוש בהם במסגרת האתגרים איתם מתמודד המגזר הציבורי בן זמננו. במיוחד נשים דגש על שאלת השוויון וההוגנות שמרחפת מעל הקדמה, הטכנולוגיה והחדשנות. הקורס משלב בין כלים ותיאוריות מדיסציפלינות שונות ומתבסס על מקרי בוחן מהארץ ומהעולם.

ביקורת, בקרה וניהול כספים בשלטון המקומי

מטרת הקורס להקנות מושגים, כלים וגישות בביקורת ובקרה בשלטון המקומי. הקורס ימקד בהענקת כלים לניתוח והבנת המצב הפיננסי והכלכלי של הרשות המקומית על מנת לקבל החלטות ניהוליות. הקורס יתמקד בהיבטי הביקורת, הדיווח הכספי החשבונאי של הרשות המקומית והחברה הכלכלית העירונית, התקציב וניהול המערכת הכספית וקריאה וניתוח של הדוחות הכספיים ברשויות המקומיות.

סמינר בקיימות

הסמינר בקיימות, המיועד לתלמידי עתידים, יספק לסטודנטים ידע תיאורטי וכלים כלכליים לניתוח בעיות מתחום יחסי הגומלין בין החברה והסביבה. במהלך הסמסטר יתקיימו מפגשים כיתתיים אשר בהם יידונו סוגיות ליבה בתחום הקיימות ויוצגו כלים יישומיים לבחינת שאלות מחקר המעסיקות את השלטון המקומי והמרכזי בתחום של אסטרטגיות לניהול הקיימות. הסטודנטים יילמדו מושגים מרכזיים הנוגעים לכשלי שוק הדורשים תכנון והתערבות ממשלתית. יידונו שיטות לאמידה ומדידה של הערך הכלכלי של מוצרים סביבתיים והאמצעים

העומדים בפני קובעי המדיניות להתמודד עם אתגרים אלו. הסטודנטים ייבחנו על החומר התיאורטי הנלמד ויכתבו עבודת סמינר תוך שימוש בתאוריות וכלים ייעודיים להתמודדות עם בעיות מתחום הקיימות.

מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי

בעשורים האחרונים אנו עדים לעליה ניכרת בהיקפם של ארגוני המגזר השלישי, במקביל לביסוסה של חברה אזרחית האמונה על קשת רחבה של יוזמות חברתיות. בעבר ארגוני המגזר השלישי נתפסו כמופקדים בעיקר על נותני שירותים כהשלמה לשירותים הציבוריים, אך היום, בנוסף לתפקידים מסורתיים אלה, הם אווזים בתפקידי פיתוח החברה האזרחית הכוללים ייצוג ושמירה על אינטרסים של קבוצות מגוונות בחברה, הכנסת שינויים וחידושים תודעתיים במערך החברתי, מעורבות בתהליכי קביעת מדיניות ועוד.

במהלך הקורס נעריך באופן בקורתי מודלים של שותפויות בין המגזר הציבורי לבין ארגוני המגזר השלישי. כמו כן נסקור את התפתחותם ההיסטורית, מרחב פעילותם, תפקידיהם בפרספקטיבה בינלאומית ומקומית, ואפיון היחסים בין המגזר השלישי לבין המגזר הציבורי. לסיכום, ננתח באופן בקורתי סוגיות מגוונות העוסקות באינטראקציה בין המגזר השלישי לבין הציבורי, תוך יישום הידע התיאורטי הנרכש בקורס.

ניהול מערכות מוניציפליות

בקורס נכיר לעומק זה לצד זה את התיאוריה והמעשה של סוגיות ניהול וקביעת מדיניות מוניציפליים. נבין את הסיבות להתהוות של רשויות מקומיות ולהתפתחות המוסדות המוניציפליים, נתוודע לתיאורטיות מתקדמות של תהליך קביעת המדיניות המוניציפלית ונרכוש כלים מעשיים לניתוח והבנה של תהליכי ניהול ציבוריים ברשויות מוניציפליות ברשויות מקומיות בעולם הדמוקרטי. בתהליך הלימוד נשלב ניתוח תיאורטי ביקורתי לצד התבוננות פרקטית מעשית של סוגיות ליבה המעסיקות רשויות מקומיות בעולם ובישראל.

אתיקה ואחריות ציבורית במגזר הציבורי

מטרת הקורס להעניק כלים לניתוח ביקורתי של המגזר הציבורי בתחום האתיקה והאחריות הציבורית, בדגש על השלטון המקומי. בקורס נבחן מהו טוהר המידות הרצוי בקרב המשרתים והמשרתות במגזר הציבורי, נברר את תופעת השחיתות הפוליטית, את ההגדרות לתופעה, את ההסברים התיאורטיים לקיומה של התופעה ואת הדרכים להתמודד עימה. כמו כן, נתמקד בהתפתחות הקוד האתי ברשויות מקומיות בעולם ובישראל וננתח מספר מקרי בוחן.

התנהגות תושבים ושיווק שירותים ציבוריים

פיתוח סדנא ייחודית על מנת להנגיש מטען ידע משמעותי לרשויות המקומיות שהן ספקיות שירותים המוניים ובכך לתרום תרומה של ממש ליעול השירותים, לחיסכון כספי רב ולהתאמתם בצורה טובה יותר לתושבים בני קהילות שונות.